

Oljefondets informasjonsstrategi

Oljefondet må slutte å plage seg selv. Fondets informasjonsstrategi har ikke resultert i annet enn mistenksomhet og mistillit.

Det er ekstremt vanskelig å få ut informasjon fra Oljefondets forvalter NBIM. DN måtte mase i ukevis for å få ut tall på risikojustert avkastning. Det er ingen som egentlig helt forstår hvorfor NBIM ikke ville levere ut tallene, men NBIM ville altså absolutt ikke vise dem. Det var sannsynligvis en departemental instruks som til slutt tvang frem en offentliggjøring.

Å hemmeligholde denne type informasjon, som ikke er spesielt sensitiv, er en strutsstrategi. Informasjonen vil før eller senere komme ut. Den nåværende informasjonsstrategien går imidlertid ut på at fondet skal drives fra skanse til skanse først. Det ser sjeldent særlig pent ut.

I dette tilfellet nektet først fondet å legge frem tall. Så la de frem «tulletall». Så la fondet frem tall som ikke er etterprøvbare og som både mangler en viktig forklaringsfaktor (momentum) og som etterlater et stort uforklart gap sammenlignet med Halvor Hoddevik og Richard Priestleys estimat (se figur). Med identisk datamateriale og modell burde NBIM og Hoddevik/Priestley kommet frem til identiske tall. Forskjellen burde vært 0,000 prosent.

Tallene fondet har presentert, er imidlertid basert på data som er skreddersydd for fondet, men som fondet ikke vil dele med andre. Forklaringer som fondet har gitt på hemmeligholdet, er ikke troverdige. For utenforstående er det dermed umulig å

Finans Espen Sirnes

Det burde være unødvendig å minne NBIM på at de forvalter et statlig nasjonalt fond

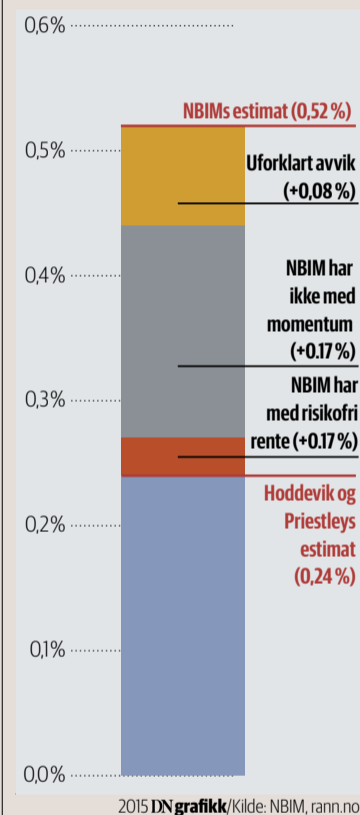
finne ut hvorfor NBIM får så høy risikojustert avkastning. Denne skansen vil nok også falle, og tallene vil komme frem på et eller annet tidspunkt, og NBIM vil igjen ikke ha oppnådd annet enn å bli oppfattet som unødvendig vriene og vanskelige.

Det burde være unødvendig å minne NBIM på at de forvalter et statlig nasjonalt fond. Det er et betydelig demokratisk problem at fondet selv ikke bidrar på en positiv måte til at akademikere på utsiden kan gjøre uavhengige beregninger. Informasjon må hales ut av fondet. Slik burde det ikke være. For eksempel kunne ikke NBIM en gang utlevere fondets gjennomsnittlige vekslingskurser, kalt valutakurven, til Hoddevik og Priestley. De måtte bruke store ressurser på å beregne disse om igjen. Helt unødvendig dobbeltarbeid selvsagt. At avkastningstallene oppgis i valutakurve og ikke i dollar eller kroner, er fornuftig, men historiske vekslingskurser må være tilgjengelige.

Når NBIM gjør sine egne analyse med hemmelige data, så er det selvsagt helt umulig for andre å etterprøve beregningene. Det gir ikke tilstrekkelig kontroll at departementet fra tid til annen bestiller rapporter fra internasjonale forskere. Disse rapportene er hverken uavhengige eller utfyllende. Departementet

Uforklarlig avvik

NBIMs estimat på risikojustert meravkastning er dobbelt så høyt som Hoddevik/Priestleys.

mentet betaler forskerne et formodentlig solid honorar for jobben. NBIMs tette bånd til Finansdepartementet gjør at de sannsynligvis er uformelt med på å utforme mandatene. Uavhengige analyser, slik som Hoddevik og Priestleys, er av uvurderlig nytte for å vurdere fondets prestasjoner. NBIM motarbeider aktivt dette.

Dessverre er det grunnlag for mistenksomhet. Flere eksempler viser det. «Tulletall»-saken er bare det siste i rekken. Fondet gjentar for eksempel til stadighet at passiv forvaltning ville ha kostet 0,17 prosent i året. Hvordan kan det da ha seg indeksforvalteren Vanguard kan klare det mye billigere for millioner av småinvestorer og samtidig tjene penger? Nøyaktighet ser ikke ut til å være noe varemerke for NBIM.

Fondet har ingenting å vinne på å bli oppfattet som vanskelig og uetterrettelig. Som et offentlig fond bør NBIM snu dagens informasjonsdoktrine på hodet. Med mindre det er sterke og reelle grunner for det motsatte, bør informasjon om fondets prestasjoner være offentlig.

Espen Sirnes, førsteamanuensis ved Handelshøgskolen i Tromsø/UiT

Gjestekommentar - finans

Finn Øystein Bergh

Halvor Hoddevik

Trude Myklebust

Trym Riksen

Espen Sirnes

Kristoffer Stensrud

Feilslutning fra DN

I mandagens DN-leder kjøpes statsministerens retorikk om at Ap kritiserer regjeringen for å bruke for mye penger, men nå vil bruke mer. Det stemmer ikke. I vårt alternative budsjett foreslo vi en vekstpakke for næringslivet, 3,4 milliarder mer til kommunene og en ekstra kollektivmilliard - alt innenfor en lavere oljepengebruk enn regjeringen. I vårt forslag til revidert budsjett gjentar vi forslag fra vekstpakken og lanserer ti tiltak mot den økende ungdomsledigheten. Dette medfører ikke økt oljepengebruk, men dekkes inn blant annet gjennom kutt i det

unødvendige byråkratiet regjeringen fikk flertall for.

Vår vekstpakke er i hovedsak rettet mot fastlandsindustrien, for å skape nye arbeidsplasser. Samtidig mener vi regjeringen har en altfor passiv tilnærming til det som skjer på sokkelen og i leverandørindustrien. De fleste antar at aktiviteten skal opp i løpet av de neste par årene. Skal norsk leverandørindustri være konkurransedyktig må den også holde på kompetansen. I en periode med mindre aktivitet kan en forsere innsatsen for å plugge permanent forlatte brønner og iverksette lønnsomme vedlikeholdsprosjekter.

For mange eksportbedrifter er dagens lave kronkurs kjærkommen. De trenger neppe en stimulans av økonomien

gjennom økt oljepengebruk, som øker faren for renteøkning og sterkere kronkurs. Våre forslag innebærer derfor ingen økt oljepengebruk, men en omprioritering innenfor statsbudsjettet.

Marianne Marthinsen, Arbeiderpartiets finanspolitiske talsperson

Norfund og Nepal

Leder Kjell Roland i Norfund har i to runder angrepet Framtiden i våre hender for at vi omtaler negative trekk ved Khimti-kraftverket i Nepal - i DN 22. og 25. juni. Roland viser til at det norske prosjektet har levert betydelige mengder strøm til lokalbefolkningen. Norfund-sjefen sier

at vi er «mikrofon for misfornøyde mennesker».

Roland hopper over at «de misfornøyde menneskene» er flere parlamentskomiteer, et flertall i parlamentet og SN Powers samarbeidspartner, NEA (det nepalske elverket), og unngår å svare på hvorvidt hans manglende lytteevne kan ha vært direkte ulønnsom for de norske eierne. Men hvis Roland ikke evner å høre etter, kanskje utenriksminister Børge Brende og Norad er interessert i hvorfor Norfund ikke får fortsette i Nepal?

Norfund-sjefen mener investorene utsettes for «omdømmebelastning» når slike som Framtiden i våre hender kommer med offentlig kritikk. Noe som i sin tur hindrer at de vil investere. Vi kan love at vi vil

kritisere alle investeringer som er uansvarlige, og viderebringe nødvendig kritikk som forties i Norge. Også fornybare investeringer må holde etisk standard - ellers blir de stanset. Ikke av oss, men av en rasende lokalbefolkning eller misfornøyde myndigheter.

Roland spør hva vi foreslår. La oss være helt konkrete. Vi mener at norske myndigheter bør vurdere å støtte et reformarbeid i den nepalske energisektoren. Denne type institusjonsbygging har fungert godt når det gjelder skattevesen og riksrevisjoner i afrikanske land. Det vil også Nepals energimyndigheter trenge.

Arild Hermstad, leder i Framtiden i våre hender